

25.12.2017

Biblia z XV w. i powieść łotrzykowska w katalogu szczecińskiego archiwum

Biblia z 1487 r. wydana w Bazylei i powieść łotrzykowska Hansa Jakoba Grimmelshausena - to tylko niektóre z wydawnictw, które znalazły się w katalogu starych druków pochodzących z XV–XVII wieku w zbiorach biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie.

Katalog odnosi się do druków o charakterze uniwersalnym pochodzących z XV–XVII w. wydanych wtedy w Europie z wyłączeniem dzieł pochodzących wyłącznie z Pomorza i tylko o nim traktujących. Piętnaste stulecie reprezentowane jest w katalogu dwoma inkunabułami, Biblią z 1487 r. wydaną w Bazylei oraz pismami Francesco Filelfo, które ukazały się drukiem w Wenecji w 1489 r., natomiast wieki XVI i XVII to typowa dla tego okresu literatura.

W kolekcji znajdują się wydawnictwa należące do rzadkości. Dodatkowo poszczególne egzemplarze zawierają odręczne zapiski własnościowe, dedykacje, czy notatki, które czynią je unikatowymi szczególnie, że niektóre dotyczą osób, które zapisały się w historii Europy.

"Wśród starych druków inkunabuły, czyli książki wydane pomiędzy 1450 a 1500 r. są oczywiście najcenniejsze i my w swoich zbiorach posiadamy dwa tego typu wydawnictwa, to Biblia z 1487 r. wydana w Bazylei i korespondencja wydana w Wenecji także pod koniec XV w." - powiedziała PAP autorka katalogu i znawczyni dziejów starej książki dr Janina Kosman.

Biblię wydała bardzo znana bazylejska oficyna - podkreśliła Kosman. "Jest to jedyny przykład w naszym zbiorze Biblii wydanej przed Reformacją, bo pozostałe które mamy z późniejszych wieków są już Bibliami luterańskimi. To jest Biblia, która ma ciekawą proveniencję, bo miała kilku różnych właścicieli" - dodała.

Biblia zawiera m.in. notatki pochodzące z przełomu XVI i XVII w., które czynią ją rodzajem pamiętnika. "Tak jak zwyczajowo w Bibliach czy psalterzach odnotowywano najważniejsze rodzinne wydarzenia, tak i tutaj znaleźć można zapisane daty i imiona narodzonych dzieci" - wyjaśniła Kosman. Księga posiada także ręcznie malowane inicjały i skromne ozdoby marginalne. Wśród zapisów proveniencyjnych, czyli świadczących o własności książki przewija się nazwisko Johanna Heinricha Josepha Nieserta - niemieckiego teologa i antykwariusza, posiadacza bogatego księgozbioru, z którego liczne inkunabuły trafiły do wielu znaczących europejskich bibliotek.

"Mamy także jedną książkę z podpisem Heinricha Rantzau, który był wybitną postacią w okresie renesansu. Posiadał wielką bibliotekę, która została rozproszona i jeden egzemplarz znalazł się w Szczecinie. Sporo mamy również książek z pieczętką Heinricha Stoltinga. Był to wybitny obywatel Szczecina, który przyjechał tu ze Stralsundu na praktykę kupiecką i został. Założył firmę handlu drewnem, dorobił się wielkiej fortuny, a był też bibliofilem; zgromadził wspaniałą księgozbiór i zbiory sztuki, które przekazał miastu" - powiedziała Kosman.

Jak podkreśliła, w katalogu znajduje się także ciekawy przykład literatury pięknej. "To powieść nurtu pikarejskiego, czy łotrzykowska o przygodach Simplicissimusa zaliczana do wybitnych osiągnięć tego gatunku. Jej autorem jest Hans Jakob Grimmelshausen, który opisał przygody młodego człowieka rozgrywające się na tle Wojny Trzydziestoletniej. Autor sam doświadczył grozy tej wojny, więc powieść nie jest pozbawiona elementów autobiograficznych" - dodała.

Zainteresowani starymi drukami znajdą katalog w formie online na stronie Archiwum Państwowego w Szczecinie w zakładce Publikacje On-line. W najbliższy czwartek w szczecińskim archiwum odbędzie się promocja katalogu. Spotkaniu towarzyszyć będzie wykład autorki poświęcony kulturze dawnej książki i dziejom biblioteki szczecińskiego archiwum.

Katalog starych druków jest trzecią publikacją prezentującą najstarsze zbiory biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie. Dwa poprzednie katalogi to "Pomeranica XVI i XVII wieku w zbiorach biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie" i "Pomeranica XVIII wieku w zbiorach biblioteki Archiwum Państwowego w Szczecinie" obejmujące wyłącznie książki wydane na Pomorzu i o Pomorzu traktujące. (PAP)

autor: Kacper Reszczyński

edytor: Paweł Tomczyk

res/ pat/